

Komitasovo kvarteto patří k nejstarším kvartetním souborům SSSR. V roce 1925 se čtyři mladí arménští hudebníci ze třídy prof. Jevgenije Guzikova na moskevské konzervatoři rozhodli založit komorní ansámbl. V roce 1931 byl soubor jmenován Kvartetem Arménské SSR, v roce 1932 pak přijali umělci jméno po zakladateli arménské národní hudby Komitasovi. O tři roky později se sdružení dostalo vyznamenání titulem „Zasloužilý soubor republiky“. V roce 1938 získalo Komitasovo kvarteto I. cenu ve Všesvazové soutěži smyčcových kvartet v Moskvě.

Národní umělec Arménské SSR Avet Gabrieljan (I. housle) a národní umělec Sergej Aslamazjan (violoncello) působí v kvartetu již od dob jeho založení. Vynikající kvality obou těchto mistrů jsou vhodně doplňovány dalšími členy kvarteta — zasloužilými umělci Rafaelem Davidjanem (II. housle) a Genrichem Talanjanem (viola).

Repertoár ansámblu je velmi široký, kromě kvartetní literatury světových skladatelů má soubor nastudovánu řadu děl ruských klasiků i současných sovětských autorů. Také tvorbě mladých arménských skladatelů věnuje Komitasovo kvarteto zvýšenou pozornost. — Koncerty ansámblu v zahraničí (Anglie, Rakousko, Španělsko, Norsko, Island, ČSSR, NDR, Maďarsko, Rumunsko aj.) vzbudily vždy zaslouženou odezvu u kritiky i posluchačů.

Mozartovy kvartety jsou výsledkem vykrytalizované klasické kvartetní formy, která dozrála v komorním díle Haydnově, především v jeho 33. díle — v tzv. „ruských“ kvartetech. Tento cyklus zapůsobil velmi silně na mladého Mozarta, který chtěl napodobit Haydnův příklad a přestože měl k staršímu mistrovi vztah žáka k učiteli, vyrovnal se mu tvorbou, inspirovanou právě Haydnovým vzorem. Ostatně Haydn, když si poslechl některé kvartety svého mladého přítele, prohlásil před jeho otcem: „Právím před Bohem a jako čestný muž, že váš syn je největším skladatelem, kterého znám osobně nebo podle jména...“ — Kvartet C dur je dílem jasu, které dává za pravdu myšlence, že „Mozart je slunce“. Skladba je plná půvabu, její myšlenky vynikají zpěvností, která připomíná lidovou píseň. Ale pozorný pohled do partitury prozradí, že kvartet je doslova spředen velmi umnou, přitom však zcela nenápadnou kontrapunktickou prací. Ostatně i rukopis ukáže, že ta lehkost, samozřejmost a půvab skrývají v sobě pečlivou a doslova úpornou kompoziční stavbu.

Skladba současného arménského skladatele Eduarda Michajloviče Mirzojana, příslušníka generace, ze které u nás známe především Alexandra Arutjunjana a Arno Babadžanjana, má na tomto koncertu svou československou premiéru.

Smyčcový kvartet Claude Debussyho z roku 1893 způsobil značný rozruch při svém uvedení. Teprve následující Faunovo odpoledne bylo však rozhodným úspěchem svého tvůrce. I dnes nutí k zamyšlení, uvědomíme-li si umělecký naturel i vyznání Debussyho a spojíme-li je s formálními požadavky formy. Debussy však vyřešil tento problém se zdarem — a po svém. Celé dílo nemá v sobě nic neústrojného, akademického. Dokonale přesvědčivá a účinná stavba sonátově řešené první věty, pizzicatové brío, humor i zpěvnost serenádového scherza, půvab Andantina i opojné melodické bohatství a virtuosita Finále dělají dnes z tohoto díla jeden ze základních kamenů kvartetního repertoáru.

—p—